

CZY GAZPROM UIŚCI REKORDOWĄ KARĘ OD UOKiK? PROF. ELŻANOWSKI WYJAŚNIA [WYWIAD]

UOKiK nałożył rekordową karę na Gazprom. Czy są szanse na jej ściągnięcie? Wyjaśnia to prof. Filip Elżanowski z Katedry Prawa i Postępowania Administracyjnego, Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.

Jakub Wiech: Jak ocenia Pan szansę na zapłatę kary nałożonej na Gazprom przez UOKiK?

Prof. Filip Elżanowski, Katedra Prawa i Postępowania Administracyjnego, WPiA UW: Przede wszystkim, trudno wypowiadać się w przedmiocie decyzji Prezesa UOKiK, ponieważ nie została jeszcze opublikowana decyzja wraz z uzasadnieniem. Z komunikatu prasowego UOKiK można jednak wywnioskować, że Gazprom i 5 pozostałych spółek prawdopodobnie zaskarży decyzję Prezesa UOKiK.

Po pierwsze, Prezes UOKiK uznał, że Gazprom i pozostałe ukarane spółki dokonały bez zgody Prezesa UOKiK koncentracji w związku z realizacją Nord Stream 2 i za ten czyn organ nałożył maksymalne kary pieniężne na Gazprom i pozostałe spółki uczestniczące w budowie rurociągu, czyli 10% rocznego obrotu tych podmiotów. Po drugie, na mocy decyzji Prezesa UOKiK podmioty te mają obowiązek rozwiązać umowy zawarte na finansowanie gazociągu NS2. Sankcje nałożone w decyzji są więc surowe i bardzo dotkliwe dla ukaranych podmiotów.

Dlatego Gazprom i pozostałe ukarane Spółki po rozważeniu swojej sytuacji prawnej prawdopodobnie zaskarżą decyzję Prezesa UOKiK. W postępowaniu sądowym Gazprom ma potencjalnie szanse zarówno na uchylenie decyzji Prezesa UOKiK – jeżeli sąd uzna, że nie było podstawy prawnej do wymierzenia kary, jak i na jej zmianę, np. poprzez obniżenie wysokości kary pieniężnej bądź orzeczenie braku obowiązku rozwiązania umów na finansowanie gazociągu NS2.

Jeśli chodzi o obowiązek zapłaty kary pieniężnej, to powstaje on, jeżeli decyzja Prezesa UOKiK stanie się prawomocna, dlatego zaskarżenie decyzji do sądu pozwala także przesunąć w czasie termin zapłaty kary pieniężnej. Jeżeli sądy oddalą środki odwoławcze Gazpromu, a decyzja Prezesa UOKiK uprawomocni się, to będzie oznaczało, że ukarane spółki są obowiązane do zapłaty kar pieniężnych.

Przy założeniu wejścia Rosjan na drogę sądową - ile potrwać może postępowanie w tej sprawie? Przed jakimi instancjami będzie się toczyć? Czy sądy Pana zdaniem utrzymają karę w obecnej wysokości?

Od decyzji Prezesa UOKiK przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Natomiast od wyroku SOKiK przysługuje apelacja do Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

W przypadkach określonych w Kodeksie postępowania cywilnego od wyroku SA w Warszawie przysługuje także skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego. Jeżeli sprawa będzie procedowana przez wszystkie wymienione instancje to należy przyjąć, że postępowanie będzie trwało kilka lat. Należy mieć na uwadze, że sprawa ma charakter precedensowy i dotyczy podmiotów zagranicznych, co może spowodować, że czas trwania postępowań sądowych będzie jeszcze dłuższy niż w przypadku innych postępowań.

Prezes UOKiK wymierzył Gazpromowi i pozostałym spółkom maksymalną, zgodnie z przepisami, możliwą karę pieniężną, co w orzecznictwie Prezesa UOKiK oraz orzecznictwie sektorowych regulatorów, m.in. Prezesa URE, zdarza się stosunkowo rzadko, jeżeli karę pieniężną ma charakter stosunkowy (w tym przypadku 10% przychodu) i organ ma możliwość miarkowania kary. W wielu postępowaniach SOKiK lub SA w Warszawie w swoich orzeczeniach zmniejszyły wysokość kar pieniężnych wymierzanych przez Prezesa UOKiK, nawet jeżeli to nie były kary maksymalnie zgodnie z przepisami ustawy. Trudno w tym momencie wypowiadać się o szczegółach sprawy, dopóki nie poznamy szczegółów decyzji wydanej przez Prezesa UOKiK.

Jeśli sądy podtrzymają decyzję Prezesa UOKiK, to czy Rosjanie zapłacą?

Trudno odpowiedzieć na pytanie, czy Gazprom wykona prawomocną decyzję Prezesa UOKiK, bo to zależy od decyzji tego podmiotu.

Jeżeli decyzja Prezesa UOKiK zostanie utrzymana w mocy i uprawomocni się, to wtedy powstanie obowiązek zapłaty kary pieniężnej.

Bezskuteczny upływ 14-dniowego terminu na uiszczenie kary pieniężnej będzie skutkować wszczęciem postępowania egzekucyjnego. Postępowanie takie jest prowadzone w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Wszczęcie postępowania egzekucyjnego jest jednocześnie jedynym środkiem pozwalającym na przymuszenie ukaranego podmiotu do zapłaty kary. Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w przypadku nieterminowego uiszczenia kary pieniężnej nie pobiera się odsetek od zaległej kary. Brak jest również podstaw do nałożenia na podmiot odrębnej kary pieniężnej za niewykonanie decyzji Prezesa UOKiK w przedmiocie nałożenia kary pieniężnej.

Jeśli Gazprom nie będzie chciał podporządkować się decyzji sądu - jakie środki Polska ma w zanadru?

Jeżeli Sądy oddalą środki odwoławcze Gazpromu i innych podmiotów, a po uprawomocnieniu się decyzji ukarane podmioty nie zapłacą kary pieniężnej, to zgodnie z polskim prawem Prezes UOKiK powinien wszcząć postępowanie egzekucyjne.

Ponadto, każdy podmiot, w tym Rzeczpospolita Polska (Skarb Państwa), który poniósł szkodę wskutek naruszenia prawa konkurencji, może złożyć do sądu cywilnego pozew przeciwko każdemu z podmiotów, który naruszył przepisy prawa w zakresie ochrony konkurencji.

Należy także wskazać, że organem właściwym w zakresie kontroli koncentracji na poziomie UE jest Komisja Europejska. Jednak Komisja Europejska jest właściwa wyłącznie w odniesieniu do koncentracji o charakterze wspólnotowym - zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) nr 139/2004 z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw. Co do zasady są to transakcje, w których łączny światowy obrót wszystkich zainteresowanych przedsiębiorstw wynosi więcej niż 5 000 mln EUR oraz łączny obrót przypadający na Wspólnotę, każdego z co najmniej dwóch zainteresowanych przedsiębiorstw, wynosi więcej niż 250 mln EUR, chyba że każde z zainteresowanych przedsiębiorstw uzyskuje więcej niż dwie trzecie swoich łącznych obrotów przypadających na UE w jednym i tym samym państwie członkowskim.

W sprawie Gazpromu Prezes UOKiK wydał decyzję na podstawie przepisów polskiego prawa krajowego, które jest wzorowane na unijnych regulacjach. Stwierdzenie naruszenia przepisów i nałożenie kary było w tej sprawie we właściwości krajowego organu antymonopolowego, czyli Prezesa UOKiK.

Dziękuję za rozmowę!

